

teoridannelse. Man kan så altid diskutere, hvad og hvor meget, det er nødvendigt at vide om de personlige livshistorier.

Friedmann fremhæver i indledningen, at det er ved betragningen af andre folk i verden, at vi har skabt den civiliserede identitet. Bogen kan så siges at tjene et lignende formål i forhold til skabelsen af den antropologiske identitet.

Kirsten Rønne
mag.scient.
København

C. G. N. MASCIE-TAYLOR (ed.): *The Anthropology of Disease. Biosocial Society Series No. 5.* Oxford University Press 1993. 180 sider. ISBN 0-19-852287-8 hardback, pris £27.50.

Denne bog består af tre dele, som alle udspringer af et møde holdt i *The Biosocial Society* i Oxford 1990.

C. G. N. Mascie-Taylor har foruden at redigere bogen også skrevet kapitlet om „The Biological Anthropology of Disease“. Forfatteren forsøger på 67 sider at opstille en klassifikation af sygdoms „basale principper“, „faktorer, som modificerer sygdomsmønstre“ og „biologiske virkninger af sygdom“. Udgangspunktet er klart biologisk/biomedicinsk og hovedparten af eksemplerne er hentet fra tropemedicinens store parasitsygdomme så som malaria, bilharziose og indvoldsorm. I et hæsblesende tempo føres man f.eks. igennem urbanisering, migration, og skikke og vaner, som faktorer, der influerer sygdommens udbredelse. Resultatet er forudsigeligt. En kondenseret tekst spækket med korte eksempler, der behandler det ene store emne efter det andet uden tid til fordybelse. Det er også i dette kapitel, at man finder enkelte faktuelle fejl. Mascie-Taylors viden er utvivlsomt stor, hvilket bl.a. kommer frem i et udmærket afsnit om malaris transmissionsdynamik.

Dernæst følger kapitlet, „Some Studies of Social Causes of and Cultural Response to Disease“. G. Lewis, som er (social-)antropolog, henter sine empiriske eksempler fra Gambia og fra Gnau-folket i Papua New Guinea. Det lykkes på overbevisende måde forfatteren at vise, at sygdom nødvendigvis må ses i en større socio-kulturel kontekst. Børns fejlnæring og diarré-sygdomme er således ikke blot et spørgsmål om kalorier og bakterier, men

også om mødrenes arbejdsbyrde, landbrugsmæssige forhold osv. Nogle steder lægger Lewis op til en mere teoretisk diskussion af sygdomsklassifikation, stigma og forskningsetik, uden at det rigtigt bliver til noget.

Den tredje og korteste del bærer titlen „Historical and Contemporary Mortality Patterns in Polynesia“. Forfatteren, S. J. Kunitz, har valgt en epidemiologisk tilgang til et stort sæt af historiske og demografiske data fra Polynesien, og han foretager en sammenligning af udviklingstendenserne blandt de oprindelige befolkningsgrupper på bl.a. Hawaii, New Zealand, Tahiti og Tonga. Kunitz formår på 36 sider med rimelig klarhed at fremstille hovedpunkterne i sin komplicerede analyse.

En bog bør vurderes ud fra dens hensigt. Det nærmeste man kommer en sådan målsætning er det ovennævnte „biosociale selskabs“ ønske: „to promote studies of biosocial matters and to examine topics and issues which have both biological and social importance“. Så langt så godt. De tre kapitler kan hver på sin måde siges at bidrage til dette mål – Mascie-Taylors med mindst held.

Det helt centrale problem opstår, når de tre bidrag ses som en helhed. Jeg har svært ved at forestille mig, hvem der er bogens målgruppe. Niveaulet er for det meste avanceret akademisk – vel at mærke inden for vidt forskellige videnskabelige diskurser. Mascie-Taylors summariske brug af forskellige tropemedicinske eksempler forudsætter betydelige biomedicinske forudsætninger, og en vurdering af Kunitz's arbejde kræver, at læseren er fortrolig med epidemiologisk tankegang. Lewis' kapitel, som nok generelt er det lettest tilgængelige, vil næppe volde (social-)antropologer væsentlige problemer, men læsere med naturvidenskabelig baggrund vil formentlig ønske, at de teoretiske afsnit pensles mere ud. Multidisciplinaritet og grænseoverskridende forskning er prisværdige målsætninger, men det er dømt til at mislykkes, hvis der ikke er fælles fodslag i form og indhold. Bogens titel, „The Anthropology of Disease“, vidner i sig selv om det problematiske i projektet. Mon ikke de fleste på denne baggrund ville forvente et væsentligt mere kvalitativt, medicinsk antropologisk indhold? Det faktum, at bogens indeks er særdeles tyndbenet, forringer dens brugsværdi yderligere.

Bogen rummer en mængde data, som ikke bliver samlet til en helhed. Alt i alt er det en

svært tilgængelig, heterogen bog, som det desværre er svært at anbefale.

Jens Aagaard-Hansen
Dansk Bilharziose Laboratorium
Charlottenlund

DANIEL MILLER (ed.): *Unwrapping Christmas*. Oxford Studies in Social and Cultural Anthropology. Oxford: Oxford University Press 1993. 239 sider. ISBN 0-19-827903-5 hardback, pris £25.00.

Engang opholdt jeg mig i Australien julen over, og det forekom mig da absurd at se forretningernes udstillingsvinduer pyntet med vinterklædte Santa Claus'er med sne og rensdyr, mens folk udenfor stønnede i 40 graders varme. Dengang tænkte jeg, at det ville være mere passende, om australierne holdt jul i juni, når det var vinter. Eller om de gjorde op med den importerede julestemning fra den nordlige halvkugle og lod en Santa i T-shirt og shorts ledsage af kænguruer. Denne antologi argumenterer godt for, at jeg tog fejl, og at det er et af julens paradokser, at importerede elementer bliver en uomgængelig del af den eneste rigtige måde at fejre en lokal jul.

Bogen er den første komparative behandling af julen. Blandt forfatterne er en forbrugsforsker (Russel Belk), en sociolog (James Carrier), en etnolog (Orvar Löfgren), en kultursociolog fra København (Lise Skov) og seks antropologer, hvoraf de mest kendte er redaktøren Miller, Adam Kuper og selveste Lévi-Strauss, af hvem der optrykkes en artikel fra 1952 med den fængslende titel „Father Christmas executed“. Han argumenterer lidt søgt, synes jeg, for at julen er en dødefest, hvor de døde i dag personificeres af børnene som marginale væsner.

Som Daniel Miller skriver i sin introduktion, udtrykker julen udpræget både det globale og det lokale (s. 22ff). Julefesten er på vej til at blive den første globale folkelige fest, men overalt knyttes den sammen med en mængde lokale skikke. Samtidig med at folk føler et fællesskab med alle de andre familier jorden over, der også holder jul, kan de oprettholde en nostalgisk tro på, at deres måde er den eneste rigtige – som i Millers eget kapitel om Trinidad, hvor „Trini Christmas is the best“ (s. 151).

Miller giver et rids af de gængse fortolk-

ninger af julen. Dels er den en tradition opfundet i midten af forrige århundrede – i engelsktalende lande anses Dickens for hovedophavsmanden (hans *A Christmas Carol* udkom i 1843) – dels er den i stigende grad blevet kommercialiseret, således at den ægte „spirit of Christmas“ er blevet afløst af grov materialisme. Den sidste opfattelse er alment anerkendt og gentages årligt i medierne. Men disse fortolkninger relativiseres i *Unwrapping Christmas*. Miller kommer langt omkring i sin indledning, der nok hedder „A Theory of Christmas“, men spreder sig i adskillige ansatser til fortolkninger. Han sporer bl.a. julen tilbage til den romerske kalenderfest, der også prægedes af gavegivning og ødselt forbrug, og finder noget vidtløftigt årsagen i, at både i det sene romerrige og idag er der en stigende homogenisering samtidig med frygt for modernitet og fragmentering. Mere interessant påviser han julens tendens til at være koblet til en anden fest i en „twin peaked“ struktur (f.eks. med nytår eller karneval).

Bogens hovedpart falder i to dele, hvor julen analyseres i forbindelse med henholdsvis materialisme og familien. Julens grasserende materielle forbrug tages op på amerikansk baggrund af Carrier og Belk. Carrier argumenterer positivt, at netop i julen bliver materielle varer personliggjort og inkorporeret i en moralsk økonomi som gaver, mens Belk mere kritisk fremhæver forbrugere som villige ofre for forbrugerkapitalismens „terminale materialisme“. I et komparativt afsnit nævner han europæiske forløbere for Santa Claus og her kan man som indfødt undre sig over, hvor han har fundet *Jules-Missen* i Danmark! (s. 77). Moeran og Skov viser, at i Japan indeholder julens forbrugstilbud allerede forbrugers nostalgiske trang til autenticitet – som kitsch. Men deres kapitel er også interessant ved at vise, at her er julen ikke knyttet til familien, men til unge pars *dating*. Hos inuiterne i Point Barrow, Alaska, der skildres af Bodenhorn, er det heller ikke familien, men kollektivet, der står i centrum i julegens fester.

Vi er hermed ovre i bogens anden del om familien og julen. Det paradoks, at mens julen stadig mere fremhæver familiens betydning, er familien „i virkeligheden“ i opløsning, behandles i to artikler om England (Kupers og Mary Serle-Chatterjees), der kommer til modsatte konklusioner. For den første repræsenterer julen en alternativ „forestillet verden“ – en antitesis til det virkelige liv. For den anden